

правосвідомості: соціально-правовому інфантілізмі, правовому безкультур'ї, соціально-правовому негативізмі, цинізмі – і формується в особливій «філософії» кримінального способу життя [3].

Отже, найважливішим етапом профілактики є етап заміщення паростків кримінальних субкультур наданням альтернативи. Оскільки неповнолітні є найбільш уразливими до зовнішнього впливу, то створення умов для задоволення їхніх потреб у самостійності, розкриття своїх здібностей, самореалізації буде ефективним заходом профілактики. Як альтернативу слід розвивати спортивні секції, клуби. Спорт як альтернатива здебільшого розглядається підлітками як можливий варіант власного сенсу життя та його способу. Іншими альтернативами можуть стати волонтерська, соціально активна та інша суспільно корисна діяльність, творчі події. Слід зазначити, що низька зайнятість підлітків позитивною соціальною діяльністю, відсутність позитивного прикладу для наслідування у повсякденному житті молоді, романтизація ідей кримінального світу («общак», блатні пісні, ритуали, татування), висока потреба у спілкуванні, у самоствердженні та можливість реалізувати ці потреби у віртуальному світі стають умовами для використання віртуального ресурсу як майданчика для впровадження кримінальної субкультури.

1. Про Національну стратегію реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017–2026 роки та план заходів з реалізації її I етапу : розпорядження Кабінету Міністрів України від 09.08.2017 № 526-р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/go/526-2017-%D1%80>.

2. Регіональна Програма забезпечення публічної безпеки і порядку та протидії злочинності на території Харківської області на 2018–2019 роки : № 656-VII. URL: <http://www.oblrada.kharkov.ua/ua/public-information/oblasni-programi/323-rehionalnaprograma-zabezpechennia-publichnoi-bezpeky-i-poriadku-ta-protydii-zlochynnosti-na-terytorii-kharkivskoi-oblasti-na-2018-2019-roku> (дата звернення: 10.10.2023).

3. Головка Н. І. Соціальна профілактика правопорушень : навч. посібник. Київ : ДП «Видавничий дім «Персонал», 2017. 174 с.

Анна ЖЕЛІЗНЯК

ад'юнк

Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА ДІТЕЙ ПІД ЧАС ДІЇ РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ

Еволюція цифрової інформації у сучасному світі, її широкопрофільність та доступність щодня ставлять перед людством нові виклики, адже разом із неосяжними можливостями саморозвитку людини та доступу до майже будь-

якої інформації у протизагугу посталю питання інформаційної безпеки. Особливо викликає занепокоєння саме інформаційна безпека дітей, адже через вседоступність великого обсягу інформації, з огляду на особливості віку, необізнаність, жагу до пізнання нового та багатьох інших факторів може постраждати вразлива незміцніла дитяча психіка. Неабиякої актуальності та суттєвого значення це питання набуло у зв'язку зі збройною агресією російської федерації та дією режиму воєнного стану.

Для початку пропонуємо визначитися з поняттям інформаційної безпеки. На думку Р. Томма, інформаційна безпека – це захищеність інформаційних систем та інформаційних ресурсів від зовнішніх і внутрішніх загроз, що ускладнюють ефективне використання інформації суспільством, державою, окремими індивідуумами [1]. Натомість О. Архіпов та Є. Архіпова дійшли висновку, що інформаційна безпека – це поточний стан захищеності об'єкта від інформаційних загроз, що визначається рівнем шкоди, що може бути заподіяна існуванню, функціонуванню чи діяльності об'єкта в разі реалізації цих загроз через:

- а) використання неповної, несвоєчасної і недостовірної інформації;
- б) здійснення негативного інформаційного впливу;
- в) протиправне застосування інформаційних технологій;
- г) несанкціоноване розповсюдження і використання інформації, порушення її цілісності, конфіденційності та доступності [2].

Таким чином, можна дійти висновку, що поняття інформаційної безпеки є досить широким і може бути інтерпретованим по-різному, залежно від певних інформаційних загроз, що постають перед інформаційною системою.

Що стосується безпосередньо інформаційної безпеки дитини, то батьки та педагогічний склад мають змогу самостійно регулювати інформаційний потік, що до них надходить. Натомість дітям, особливо у дошкільному віці, це не під силу, а тим паче у період воєнного стану, коли вони майже постійно перебувають у інформаційно-стресовому полі [3]. М. Лугова зазначає, що інформаційне поле війни несе тривогу та страх, що транслюється через сприйняття дорослих. Факт війни дитина може усвідомлювати і в три роки, проломлюючи через свій досвід (погані нападають, добрі захищають), однак подробиці про кількість жертв можуть створити ситуацію стресу. Тож обговорення подій на фронті та перегляд новин при дитині варто обмежити [4]. Інформація має подаватися до відома дитини відповідно до її віку. Крім цього, треба обов'язково подбати про те, щоб надана інформація не травмувала дитину. Діти, особливо дошкільного віку, мають право знати, що відбувається у їхній країні, але і дорослі також мають відповідальність щодо убезпечення малих дітей від небезпечного контенту [5]. Тож важливе значення для збереження інформаційної безпеки дитини має не тільки змістовність інформації, яка їй надається, а й безпосередньо формат та метод надання такої інформації. Оскільки це може спровокувати негативний інформаційний вплив на свідомість дитини, що, за твердженням О. Радзієвської, є такою дією

інформації або дією за допомогою інформації, з використанням спеціальних засобів і технологій, котру певна особа чи предмет або явище виявляє стосовно іншої особи чи предмета, що загрожує інформаційній безпеці особи, суспільства, держави, становить небезпеку для індивідуальної або суспільної свідомості, завдає шкоди фізичному чи психічному здоров'ю дитини або спонукає її до девіантної поведінки [6].

З викладеного можна дійти висновку, що інформаційна безпека дитини під час дії режиму воєнного стану багато в чому залежить від коректного, правильного, емоційно стриманого надання інформації дорослими, зокрема батьками та педагогами. Діти мають право знати, що саме наразі відбувається в країні, чому виникла така ситуація; інформацію потрібно надавати кожній окремішій дитині відповідно до її віку та емоційного стану, обов'язково спостерігати за тим, яку саме інформацію дитина отримує та з яких ресурсів (засоби масової інформації, медіапростір, електронні бази даних, інформаційні портали, месенджери, вільне спілкування з однолітками тощо). Необхідно обов'язково спілкуватися з дитиною задля її інформаційної обізнаності, але водночас обмежити потік новин, що надаються, адже це може спричинити перенасичення інформацією і спровокувати перевтому нервової системи. Відновити баланс і переключити увагу дитини з проблем задля отримання позитивних емоцій можна шляхом опанування нового хобі, проведення більшого часу разом, винайдення нових безпечних занять, зміни обстановки, організації невеликої подорожі (якщо є така можливість), урізноманітнення дозвілля (нові гуртки, центри позашкільної роботи, дитячі центри, похід у кінотеатр, цирк тощо). Адже інформаційна безпека дитини є запорукою її психологічного здоров'я та нормального розвитку у майбутньому.

1. Томма Р. П. Поняття та сутність інформаційної безпеки. *Електронний депозитарій Національної академії внутрішніх справ*. 2015. Ч. 2. С. 174–175. URL : http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/7008/1/%2B%20%D0%90%D0%9A%D0%A2%D0%A3%D0%90%D0%9B%D0%AC%D0%9D%D0%86%20%D0%9F%D0%A0%D0%9E%D0%91%D0%9B%D0%95%D0%9C%D0%98%20%D0%92%D0%94%D0%9E%D0%A1%D0%9A%D0%9E%D0%9D%D0%90%D0%9B%D0%95%D0%9D%D0%9D%D0%AF%20%D0%A72_p174-175.pdf (дата звернення 11.10.2023).

2. Архипов О. Є., Архипова Є. О. Особливості розуміння понять «інформаційна безпека» та «безпека інформації». *Информационные технологии и безопасность: основы обеспечения информационной безопасности (ИТБ-2014) : материалы XIV международной научно-практической конференции* (г. Киев, 28 мая 2014 г.). Киев : ИПРИ НАН Украины, 2014. С. 18–30. URL: https://ktpu.kpi.ua/wp-content/uploads/2016/02/st-14_AA_Osoblivosti-rozuminnya-IB_VI.pdf.

3. Косенчук О. Г., Стягунова О. О. Безпека освітнього простору закладів дошкільної освіти в умовах воєнного стану. *Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля*. 2023. № 1(105). С. 90–101.

4. Лугова М. С. Війна очима дітей дошкільного віку: шляхи збереження психічного здоров'я в умовах стресу. *Актуальні питання спеціальної, інклюзивної і здоров'язбережувальної освіти (20 жовтня 2022 р.) : зб. наук. праць*. Харків : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2022. С. 111–114. URL: <https://griml.com/7Qdn6>.

5. Вітвіцька А. Я., Бригадир М. Б. Як говорити з дітьми про війну, смерть і втрату. *Трансформаційні процеси соціально-гуманітарної сфери сучасної України в умовах війни: виклики, проблеми та перспективи : матеріали Міжнародної науково-практ. конф.* (м. Тернопіль, 2-3 черв. 2022 р.). Тернопіль, 2022. С. 130–133.

6. Радзівська О. Г. Проблеми негативних інформаційних впливів на дитину в Україні в умовах збройного протистояння. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія ПРАВО.* 2017. Вип. 42. С. 197–200. URL : <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/33334/1/%D0%9F%D0%A0%D0%9E%D0%91%D0%9B%D0%95%D0%9C%D0%98%20%D0%9D%D0%95%D0%93%D0%90%D0%A2%D0%98%D0%92%D0%9D%D0%98%D0%A5%20%D0%86%D0%9D%D0%A4%D0%9E%D0%A0%D0%9C%D0%90%D0%A6%D0%86%D0%99%D0%9D%D0%98%D0%A5.pdf>.

Сергій ЖЕЛІЗНЯК

ад'юнкт

Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ОКРЕМІ АСПЕКТИ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ ОСІБ В УМОВАХ ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ

В умовах воєнного стану в Україні, спричиненого повномасштабним вторгненням російської федерації, особливої уваги та підтримки з боку держави потребують вразливі категорії громадян. До таких слід віднести неповнолітніх осіб – громадян України віком до 18 років.

Проблема адміністративної відповідальності неповнолітніх осіб в умовах дії воєнного стану в Україні може охоплювати низку питань, що вимагають наявності правового інструментарію для їх належного розв'язання.

Перше питання пов'язане з правовим статусом неповнолітніх осіб в Україні. Так, згідно з Кодексом України про адміністративні правопорушення суб'єктом адміністративної відповідальності є фізична осудна особа, яка досягла на момент вчинення адміністративного правопорушення 16-річного віку (ст. 13). Водночас, за певними винятками, до неповнолітніх віком від 16 до 18 років, які вчинили адміністративні правопорушення, застосовуються заходи впливу, передбачені статтею 24-1 цього кодексу [1].

Особливої уваги з боку правоохоронних органів тут вимагають адміністративні правопорушення, поширені в умовах воєнного стану, зокрема: «Поширювання неправдивих чуток» (ст. 173-1), «Виготовлення та пропаганда георгіївської (гвардійської) стрічки» (ст. 173-3), «Публічні заклики до невиконання вимог поліцейського чи посадової особи Військової служби правопорядку у Збройних Силах України» (ст. 185-7), «Незаконне носіння військової форми одягу із знаками розрізнення військовослужбовців» (ст. 186-8) тощо.